

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. I. In Deo esse perfectissimam sapientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

DE
 PERFECTIONIBVS
 MORIBVSQVE
 DIVINIS
 LIBER SEXTVS,
 DE SAPIENTIA DEI
 ET SIMVL
 DE VERITATE ET VITA.
 CAPVT PRIMVM.

In Deo esse perfectissimam sapientiam.

S. Tho. 2. 2.
 q. 2. 2.

*Sapientia
 Dei.*

SAPIENTIA proprie est notitia veritatis, non qua-
 uis, sed per supremas & primas causas. Qui pluri-
 nouis experientia, vel ex effectis, vel ex causis propin-
 quis & creatis, dicitur quidem experiens, gnarus, do-
 ctus, multiscius, non tamen proprie *sapiens*: quia al-
 tissimas causas non contemplatur, neque ex illis notitiam suam
 ducit. In Deo igitur est sapientia, quia omnia nouit per supremas
 causas, nimirum per notitiam essentiae suae, quae est omnium suprema
 causa efficiens, finalis, exemplaris & fundamentalis. Compre-
 hendendo enim essentiam suam, hoc ipso ex vi illius comprehen-
 sionis cognoscit distinctissime & clarissime omnia possibilis (sub
 quibus continentur etiam omnium possibilium complexiones)
 quae

quæ nimirum ipse per se facere potest; & illa comprehendendo, cognoscit ulterius omnia in particulari, quæ singula illorum facere vel pati possunt, & in quibus deficere. Neque hoc solum, sed etiam quid singula in quavis occasione essent factura, si talis vel talis occasio daretur. Neque in his sistit, sed etiam clarè intuetur quid re ipsa in omnem æternitatem sit euenturum, quibus momentis, quibus locis, quibus occasionibus, & aliis circumstantiis. Ratio est, quia in Deo cognitio abstractiua possibilium cum sit infinitæ perfectionis & efficaciam in attingendo obiecto, hoc ipso quo obiecta illa re ipsa sunt futura, fit intuitio existentium, nec opus est alia vi aut conatu. Vnde patet, omnem intuitum futurorum esse ex vi comprehensionis essentiam, nec aliud requiri, quàm positionem obiectorum. Tunc enim cognitio quæ prius seu in priori signo rationis erat abstractiua, transit in intuitiuam ex vi suæ perfectionis. Docet hoc apertè Dionysius De diuin. nomin. cap. 7. *Non enim, inquit, ex rebus ipsis res discens, nouit eas diuina mens; sed ex seipsa, & in seipsa, secundum causam, omnium scientiam & notionem & essentiam præhibet, & antè comprehendit: non singulis secundum cuiusque speciem intendens, sed secundum vnicam causam, complexionem cuncta sciens & continens, sicut & lux secundum causam in seipsa tenebrarum notionem anticipat, non aliunde quàm ex luce tenebras noscens.* Hic manifestè tradit, Deum ex vi cognitionis essentiam tamquam causam omnium, scire cetera. quod confirmatur verbis sequentibus: *Seipsam igitur diuina sapientia noscens, sciet omnia; materialia sine materia, & indiuisè diuisibilia, & vnicè multa; ipso vno omnia & cognoscens & producens. Nam si secundum vnā causam Deus omnibus esse impertit, secundum eandem vnicam causam sciet omnia, tamquam ex se existentia, & in seipso antè præexistentia.* Et paulo post: *Non habet itaque Deus peculiarem scientiam sui, aliam verò communem res omnes complectentem. Ipsa enim omnium causa seipsam cognoscens, nullo modo ea quæ ab ipsa, & quorum causa est, ignorabit. Hac igitur Deus res cognoscens, non scientia rerum, sed scientia sui ipsius ipsas nouit.* Confirmantur hæc alia ratione. Sicut enim essentia diuina in ratione boni se habet ad voluntatem, ita in ratione veri seu intelligibilis se habet ad intellectum. Sed voluntas diuina nihil vult, nisi ex vi amoris essentiam: ergo intellectus quoque nihil intelligit nisi ex vi cognitionis essentiam. Est etiam id multò præstantius, & sublimius, nimirum vt essentia diuina, non solum quatenus est vis intelligendi, & rationem potentiam subit, sed etiam quatenus habet rationem obiecti,

iecti,

iecti, sit principium omnis cognitionis, & extendat se ad omne intelligibile, & quidquid villo modo veri rationem obtinet.

Dicet aliquis, Quomodo Deus cognoscit omne verum in essentia sua, seu ex vi cognitionis suæ essentiæ, cum plurima sint vera, quorum ipse non est causa: vt sunt omnes complexiones liberi arbitrij cum peccato in hominibus & dæmonibus: vt, quod Petrus negabit Christum, quod Iudas illum prodet, quod Antichristus persequetur Ecclesiam, & faciet se adorari. Talium enim conjunctionum & complexarum veritatum ipse non est auctor. Quo modo ergo cognoscit eas in se tamquam in causa?

*Quo modo
Deus cogno-
scat res crea-
tas in sua
essentia.*

Respondeo Quatuor modis intelligi posse Deum illa cognoscere in essentia sua tamquam in causa. Primò, Tamquam in causa necessaria, ex qua illæ complexiones secundum esse actuale necessariò sequantur. Et hoc modo falsum est, cum nulla creatura actu existens, hoc modo cognoscatur in essentia diuina; tantum abest, vt peccata sic in illa cognosci possint. Secundò, Tamquam in causa libera, omnia futura in particulari liberè prædefiniente & decernente. Qui modus etsi quibusdam placuerit, nulla tamen ratione est admittendus, ne cum hæreticis Deum facere videamur auctorem omnium scelerum. Si enim Deus vult omnia fieri, quæ fiunt in mundo, eaque prædefinit & decernit vt sic fiant, quomodo non verissimè, propriissimè & efficacissimè est auctor omnium operum malorum? Addo, si hoc tantum modo Deus cognosceret futura, non cognosceret illa intuitiuè vt sunt in seipsis in rerum natura; sed solum abstractiuè vt sunt in sua causa, nempe in decreto diuino; quod non est consentaneum summæ perfectioni diuinæ cognitionis. Tertiò, Tamquam in causa libera volente illa permittere, sine cuius permissione illa fieri non possent. Et hoc modo concedi potest, Deum omnia peccata absolutè futura cognoscere in decreto permissiuo suæ voluntatis, posita conditionalium scientia, quam habet ex vi suæ essentiæ. Quartò, Tamquam in causa partim necessaria, partim libera. Qui modus non multum distinguitur à tertio; sed ponitur à nobis maioris explicationis gratia. Deus enim ex vi suæ essentiæ ante omne decretum liberum necessariò omnia possibile, & omnes possibile complexiones, & omnia ex hypothesi futura cognoscit: qua cognitione posita, accedente decreto libero quo vult creare causas liberas, & permittere eas suis motibus in talibus circumstantiis, statim in suo illo decreto effectiuo & permissiuo videt, quid absolutè sit futurum; idque prius ratio-

ratione, quàm videat effectum in se existentem. Et quia hæc visio est infinitæ efficacæ in attingendo obiecto, extendit se etiam ad ipsum effectum, ut in se existit. Hoc sensu Deus dicitur omnia cognoscere in se tamquam in causa; nimirum tamquam in causa propinqua vel remota, decernente vel permittente. Nam in se, tamquam in causa propinqua, cognoscit omnem naturam rationalem possibilem; accedente decreto creandi, videt omnem existentem & futuram. In illa videt quidquid ipsa potest facere; & accedente decreto permissiuo, videt omnia quæ ipsa est factura.

CAPVT II.

Aliquot considerationes, ex quibus magis elucescit infinita vis diuina sapientia.

8 **I**NFINITA vis & amplitudo diuinæ sapientiæ ex multis colligi potest; ac primùm ex structura corporum in viuentibus, præsertim in animalibus, in qua innumera simul consideranda sunt ipsi opifici. Docet enim Galenus libro De formatione fetus, esse supra sexcentos musculos in corpore humano, & in singulis esse decem scopos seu condiciones ad decem diuersos fines necessarias. Nam, inquit, quisque ipsorum & figuram habet decentem, & magnitudinem, & caput, & finem, & positionem, & nerui venæq; & arteria inpositionem, ita ut pro magnitudine & loco inpositionis hæc ipsa quadrent. Vnde concludit, in solis musculis esse sex millia scoporum seu finium, quorum in formatione habenda ratio, præter ea quæ pertinent ad singulorum temperamentum. Idem, inquit, in ossibus est, quæ plura sunt ducentis; nam in his singulorum scopi plures sunt quàm quadraginta. vnde eorum omnium scopi plusquam octies mille. Eadem ars & circa omnia viscera existit, & omnino circa quamlibet partem, adeò ut si quis structura scopos numeret, in aliquot myriades eorum multitudo excrescet. Hos itaque scopos haudquaquam ipse crediderim citra sapientissimum eundemq; potentissimum opificem factos esse. Hæc ille, & Optimè. addit tamen miser: Quis vero hic sit, pronuntiare non audeo, per consilij inopiam obmutescens. nimirum hoc est euanescere in cogitationibus suis. Quis enim est sapientissimus & potentissimus Opifex præter Deum? Sed si considerentur omnes nerui, omnes arteriæ, omnes venæ, & horum principia & administratio, conformatio, deductio, situs, connexio, vsus, & cetera; inueniemus innumerabi-

A D. Viri-
go ponun-
tur 284. ab
aliis etiam
plura.

K lem